

BRNAĆ (22) *vb impf*

inf brnąć (4). ◇ *praes 2 sg* brniesz (1). ◇ *3 sg* brnie (4). ◇ *1 pl* brniemy (1). ◇ *3 pl* brną (1). ◇ *praet 3 sg m* brnął (3). ◇ *3 pl m pers* brnęli (3). ◇ *imp 2 sg* brni (1). ◇ *3 sg* niech brnie (1). ◇ *3 pl* niechaj brną (1). ◇ *con 2 sg m* byś brnął (1). ◇ *1 pl m pers* bychmy brnęli (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Iść z trudem przez wodę, błoto; brodzić; gradi per aequor, transire, vadare fluvium Cn (7)* : Pies wzięwłszy mięło w pólczęki Brnął ná onę łronę rzeki *BierEz K3v; OpecŻyw 107v; CZłowiek* pocźciwego/ ták figurowáli/ Dzyeciátko mu ná rámię/ *Kriftułá łtáwiáli. Wielki/ á po wodzie brnął RejZwierz 113; PAweł łwięty ták piłze/ byś przewrącał gory/ Wiára/ y przez morze brnął/ y tłukł twarde mury. Iefli z bliznim nie będye wierney życźliwoścł/ Włzytko to brzęk Miedzyány RejZwierz 132; HistRzym 131; StryjKron 622; KlonWor 51.*

2. *Robić coś, dążyć do czegoś z uporem, bezwzględnie, śmiało, na oślep (15)* : nie przekłádác łobie [...] nędzney rołkołzy á docześnego bogáctwá łwiátá tego/ nád ony wieczne rołkołzy á wieczne łkárby krolełthwá Páńłkiego/ do ktorego tu brniemy iáko pielgrzymi *RejPos 23; RejZwierz 177; przez ogniów frogich ołtrych mieczów trwogi Niech brnie bełpiecznie/ kto łie twoięy [cnoty] dźierzy drogi. GosłCast 56.*

Zwroty: »brnąć prostym (prosto) brodem« (2): Bo ten brnie prołtym brodem/ niechce ná wykřęty/ Ktore nam/ łwiátu k woli/ z inąd biją w pięty. *RejZwierz 56v; Bo ten [Jarosz] idzye gruntem w grunt á brnie prołto brodem/ Szczęłcie mu ze włząd gárnie/ ták práwie niewodem. RejZwierz 62.*

»przeciwo wodzie brnąć«: iefli to/ łámemu [*Piotrowi*] tylko dano [...] tedy też niechay przeciwo wodźie nie brną [*papiescy forytarze*] *NiemObr 49.*

»brnąć przed się by z listy« = *pędzić tak szybko jak goniec z listami*: ták niedbále tánćuie/ iż łniego cźáfem y łuknia łpádnie/ á on łie po nię nie łchyli/ ále brnie wciąź przedłię/ by z listy. *GórnDworz E8.*

»z prosta, po prostu a jako w brod brnąć« (2): Ale bychmy po prołtu á iáko w brod brnęli/ Pewnie bychmy w łwych łpráwach dáleko łłynęli. *RejZwierz 251v; A ták to zda łię podobniełza być rzecz/ poniewaź oni nieboźęta łtarzy Litewłcy piłárze ták łprołtá prawdy przełstrzegáiąc brnęli. StryjKron 512.*

W przen (1) : Trudnoć w prawdźie przyznawam lećz przedłię brnié Cnotá/ Do niełmiertelnych záplát/ gdzie łą wdźięczne wrotá. *KołakSzczęł C3v.*

a. *Pogrążyć się w złym (5)* :

brnąć ku czemu: Ale gdy iuź obaczyłz cźáfy łwe ku czemu brniełz/ á będyłz łie brzydził onemi pirowłzemi połtępki łwoiemi/ á rzućłz łie do miłey cnoty *RejZwierz 124.*

brnąć w co (3): łie ludzie od złołci niepowłłciągáli/ owłzem/ iáko pijány w błoto głębiey w grzechy brnęli *CzechRozm 89; w łwieckie myłli młodołcią wiedziony/ brnąć bárzo pocźł SkarŻyw 332; GosłCast 26.*

W przen [w co] (1) : Gdyź ich wiele widamy też z zacnego rodu/ Iź bárzo brną we błoto á chybyáią brodu. *RejWiz 100v.*

Formacje pochodne: przebrnąć, webrnąć, wybrnąć, zabrnąć.